

О.В. Прокопова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

М.В. Костинська, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стрімко зростаючі економічні зв'язки країн сучасного світу та інтенсивний розвиток міжнародних економічних відносин актуалізує проблему аналізу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність економічних суб'єктів господарської діяльності України (частіше підприємств) та іноземних суб'єктів господарської діяльності, яка заснована на взаємовідносинах і здійснюється на території України або за її межами у вигляді експортно-імпорتنих операцій, пов'язаних з обігом товарів, послуг, грошових коштів між різними валютними зонами.

На нашу думку, адекватність управлінських рішень з доцільності здійснення зовнішньоекономічної діяльності залежить від компетентності управлінського персоналу, його здатності вирішувати певні проблеми та від якості і об'єктивності результатів аналітичних досліджень, що використовуються для обґрунтування варіантів управлінських дій.

Своєчасне формування та передача якісної аналітичної інформації для потреб управління можливі за умов відповідного організації йно-методичного забезпечення аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Ці обставини актуалізують питання дослідження стану економічної роботи на підприємствах та розробки заходів щодо покращення аналітичного процесу і своєчасного прийняття рішень з ефективності експортно-імпорتنих операцій.

Як показали проведені нами дослідження, організації аналізу діяльності підприємства в цілому, і зовнішньоекономічних операцій зокрема, не приділяється належної уваги.

Вважаємо, що під організацією аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства слід розуміти створення злагодженої постійної системи для виконання аналітичних досліджень.

Якісна організація аналізу зовнішньоекономічної діяльності включає:

- оцінку експортного потенціалу підприємства (галузі, регіону, країни);
- визначення критичної потреби у імпортованих товарах на рівні підприємств а (галузі, регіону, країни);
- моніторинг виконання зобов'язань за експортно–імпортними операціями;
- оцінку ефективності експортно–імпортних операцій;
- аналіз кредитоспроможності і платоспроможності контрагента по зовнішньоекономічних контрактах.

Технологія організації аналізу зовнішньоекономічної діяльності має включати, на нашу думку, три етапи:

- підготовчий – планування і розробки рішень. Полягає у обґрунтуванні доцільності укладання зовнішньоекономічних контрактів: визначення мети; дослідження різноманітних варіантів зовнішньоторговельних угод; обґрунтування (з урахуванням різноманітних факторів) цін експортних і імпортних поставок, а також форм розрахунків і платежів; засобів і маршрутів транспортування товарів. Цей етап аналізу переплітається з плануванням, розробкою нормативів і лімітів тощо;

- поточний (оперативний) аналіз – моніторинг виконання зовнішньоекономічних контрактів: оцінка раціонального використання ресурсів, аналіз відхилень і корегування процесів тощо. Він спрямований на вивчення: процесів за експортом і імпортом товарів; вжитих заходів і дій під час проведення операції. Ціль поточного аналізу – підготовка даних для прийняття оперативних рішень під час проведення зовнішньоекономічних операцій;

- заключний (перспективний) – оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності, виступає необхідною умовою для розробки нового рішення про ведення зовнішньоекономічної діяльності. Вона передбачає виявлення: факторів, які впливають на господарську діяльність; причин витрат; наявних резервів і розробку заходів щодо поліпшення зовнішньоекономічної діяльності підприємств а.

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності здійснюється за допомогою цілого арсеналу прийомів і засобів економічного аналізу.

Методика аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств а, на нашу думку, це оговорена послідовність застосування спеціальних прийомів обробки даних його фінансової і статистичної звітності з метою пошуку потенційних резервів підвищення ефективності експортно–імпортних операцій і розробки заходів щодо їх освоєння.